

Sag C-510/22**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

28. juli 2022

Forelæggende ret:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumænien)

Afgørelse af:

14. juni 2022

Kassationsappellant:

Romaqua Group SA

Kassationsindstævnte:

Societatea Națională a Apelor Minerale

Agenția Națională pentru Resurse Minerale

Hovedsagens genstand

Kassationsappel iværksat af kassationsappellanten, Romaqua Group SA, mod de kassationsindstævnte, Societatea Națională a Apelor Minerale SA (det nationale selskab for mineralvand – SNAM) og Agenția Națională pentru Resurse Minerale (styrelsen for mineralressourcer – ANRM), til prøvelse af en civilretlig dom afsagt af Curtea de Apel București – Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal (appeldomstolen i Bukarest – Ottende Afdeling for forvaltnings- og skatteretlige sager) den 11. juni 2019.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

I henhold til artikel 267 TEUF anmodes om en fortolkning af artikel 106, stk. 1, TEUF, artikel 49 TEUF og artikel 119 TEUF samt artikel 3 i direktiv 2009/54/EF.

Præjudicielle spørgsmål

Skal artikel 106, stk. 1, TEUF fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der opretholder direkte tildeling, fra starten og uden konkurrence, til et 100% statsejet selskab, af licenser til udvinding af kilder med mineralvand ved, at de (til rådighed for det statsejede selskab) eksklusive licenser forlænges gentagne gange og på ubestemt tid?

Skal artikel 16 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, artikel 49 TEUF, artikel 119 TEUF og artikel 3 i direktiv 2009/54/EF om udvinding og markedsføring af naturligt mineralvand fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede og ovenfor nævnte, som indfører en ubegrundet restriktion af friheden til at oprette og drive egen virksomhed og af etableringsfriheden?

Anførte EU-retlige forskrifter

Artikel 49 TEUF, artikel 102 TEUF, artikel 106, stk. 1, TEUF og artikel 119, stk. 1, TEUF.

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, artikel 16.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/54/EF af 18. juni 2009 om udvinding og markedsføring af naturligt mineralvand; femte betragtning og artikel 3.

Dom af 17. juli 2014, Kommissionen mod DEI (C-553/12 P), præmis 41-47.

Anførte nationale forskrifter

Legea minelor nr. 61/1998 (minelov nr. 61/1998)

Artikel 46: »(1) Offentlige institutioner, nationale udvindingsselskaber og kommercielle selskaber vil kun fortsætte med deres aktiviteter på de steder, som de forvalter, og hvor de på datoen for offentliggørelsen af denne lov gennemfører undersøgelses-, udviklings- eller udnyttelsesarbejder med tilladelse.

(2) Inden for 90 dage fra datoen for ikrafttrædelsen af denne lov fuldfører offentlige institutioner, nationale udvindingsselskaber og kommercielle selskaber, der udfører udvindingsaktiviteter, afgrænsningen af områderne for undersøgelse, udvikling og udnyttelse af de i stk. 1 fastsatte steder og anmoder den kompetente myndighed om at blive tildelt forvaltningen heraf eller koncessionen hertil, i overensstemmelse med denne lov.«

Legea minelor nr. 85/2003 (minelov nr. 85/2003) om ophævelse af lov nr. 61/1998

Artikel 20, stk. 2: »Udvindingslicensen tildeles i højst 20 år, med ret til forlængelse i derpå følgende femårsperioder.«

Artikel 60, stk. 1: »Bestemmelserne i de eksisterende licenser er fortsat gyldige i hele licensernes løbetid på de aftalte betingelser.«

Afgørelse nr. 136/2001 fra Curtea Constituțională (forfatningsdomstol), hvorved bestemmelserne i artikel 40, stk. 1, første punktum, i lov nr. 219/1998 om koncessioner er blevet erklæret forfatningsstridige, for så vidt som lokale offentlige myndigheder har pligt til direkte, ved en koncessionsaftale, at tildele visse juridiske personer offentlige goder eller offentlige aktiviteter og tjenesteydelser af lokal interesse.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Det kommercielle aktieselskab SNAM blev stiftet som en 100% statsejet rumænsk juridisk person ved regeringsbeslutning nr. 786/1997, i forbindelse med omorganisering af Regia Autonomă a Apelor Minerale din România (den selvstændige virksomhed for Rumæniens mineralvand), der beskæftiger sig med »udnyttelse og forædling af nyttige mineralstoffer i de lag, som virksomheden forvalter, ved kommercielle handlinger, med arbejde med geologisk og hydrogeologisk forskning samt med udnyttelse af produkterne ved aftapning eller turisme- og badeaktiviteter, foruden med transport, opbevaring, distribution og markedsføring«.
- 2 En række regeringsbeslutninger i 1999 (nr. 489/1999, 568/1999, 695/1999 og 1020/1999) godkendte den direkte tildeling fra ANRM (i dennes egenskab af licensforvalter) til SNAM af licenser til koncession vedrørende udvinding af alle ressourcer af mineralvand, der på det daværende tidspunkt var i drift i Rumænien (30 vandspejle), i en periode på 20 år.
- 3 Romaqua Group SA anmodede den 19. juli 2016 ANRM om, at udvindingslicenserne for områderne Borsec og Stânceni skulle overdrages straks, og at ANRM ikke skulle forlænge de licenser, som tidligere var blevet direkte tildelt SNAM, ved deres udløb i 2018, men skulle iværksætte en offentlig udbudsprocedure for tildeling af nye licenser i overensstemmelse med de gældende lovbestemmelser.
- 4 ANRM gav afslag på disse anmodninger og understregede, at kun SNAM, med ANRM's samtykke, havde beføjelse til at overdrage licenserne, og at en offentlig udbudsprocedure kun kunne iværksættes, hvis SNAM ikke anmodede om forlængelse af de eksisterende licenser. Der kan anmodes om forlængelse i femårsperioder, og ANRM kan ikke modsætte sig en sådan anmodning.
- 5 SNAM erklærede, at det ikke havde til hensigt at overdrage de rettigheder og forpligtelser, som følger af de to udvindingslicenser.

- 6 Ved stævning indgået til Curtea de Apel București (appeldomstolen i Bukarest) anlagde Romaqua Group SA den 2. november 2016 sag mod ANRM med påstand om, at det skulle fastslås, at ANRM's afslag på selskabets anmodning var uberettiget, og at ANRM skulle tilpligtes – i slutningen af 2018, ved udløbet af gyldighedsperioden for licens nr. 331/1999 (området Borsec) og nr. 585/1999 (området Stânceni), på grundlag af hvilke SNAM havde koncession vedrørende udvinding af mineralvand – at iværksætte en offentlig udbudsprocedure for koncessionen vedrørende udvinding i den efterfølgende periode i overensstemmelse med de gældende lovbestemmelser.
- 7 Til støtte for sin påstand gjorde Romaqua Group SA gældende, at ANRM direkte havde tildelt SNAM de i præmis 2 nævnte licenser i medfør af artikel 40, stk. 1, i lov nr. 219/1998 om koncessioner til trods for, at iværksættelsen af en udbudsprocedure var påkrævet i henhold til den gældende lovgivning.
- 8 Efter at artikel 40, stk. 1, i lov nr. 219/1998 blev erklæret forfatningsstridig ved afgørelse nr. 136/2001 fra Curte Constituțională (forfatningsdomstol), og efter ikrafttrædelsen af minelov nr. 85/2003, hvis artikel 18 fastsætter, at udvindingslicenser tildeles på baggrund af offentlige udbudsprocedurer, har ANRM udstedt licenser til koncession vedrørende udnyttelse af mineralvand til gavn for andre selskaber end SNAM, men SNAM har fortsat en uberettiget dominerende stilling på markedet for udnyttelse af mineralvand.
- 9 I svarskriftet anførte ANRM, at licenserne til koncession var blevet tildelt SNAM i overensstemmelse med artikel 46 i minelov nr. 61/1998, fordi SNAM udførte udvindingsaktiviteter i områderne Borsec og Stânceni.
- 10 Efter at have givet SNAM tilladelse til at intervenere i sagen forkastede Curtea de Apel București (appeldomstolen i Bukarest) den 11. juni 2019 Romaqua Group SA's søgsmål i det væsentlige med den begrundelse, at situationen var omfattet af artikel 46 i lov nr. 61/1998, artikel 20, stk. 2, i minelov nr. 85/2003 og artikel 32, stk. 1, i regeringsbeslutning nr. 1208/2003 om godkendelse af betingelserne for anvendelse af minelov nr. 85/2003.
- 11 Romaqua Group SA har iværksat kassationsappel til prøvelse af dommen af 11. juni 2019 ved Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol, Rumænien), som er den forelæggende ret, og bl.a. gjort gældende, at den appellerede dom er i strid med princippet om EU-rettens forrang, samt anmodet om, at Domstolen forelægges et præjudicielt spørgsmål.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 12 Romaqua Group SA har gjort gældende, at ANRM's synspunkt, som også blev tiltrådt af Curtea de Apel București (appeldomstolen i Bukarest) – hvorefter SNAM i medfør af artikel 20, stk. 1 og 2, i lov nr. 85/2003 har ret til at anmode om gentagne forlængelser i femårsperioder af licenserne og herved opretholder

sine die, i kraft af forlængelsen, en rettighed til udvinding, der følger af en direkte tildeling – også skal vurderes i lyset af EU-retten.

- 13 SNAM har de facto en dominerende stilling, fordi selskabet fortsat har en særlig og eksklusiv rettighed til adgang til de ressourcer, hvis udnyttelse var i gang i 1998. Efter kassationsappellantens opfattelse er de nationale bestemmelser, som tillader en sådan situation, i strid med bestemmelserne i artikel 106, stk. 1, TEUF og artikel 102 TEUF. De omhandlede nationale bestemmelser har ikke alene opretholdt særlige og eksklusive rettigheder, men også ført til misbrug af en dominerende stilling.
- 14 I lyset af chartrets artikel 16 samt artikel 49 TEUF og artikel 119 TEUF, sammenholdt med artikel 3 i direktiv 2009/54/EF, lægger den omhandlede nationale lovgivning endvidere hindringer i vejen for andre virksomheders adgang til markedet og udgør en ubegrundet restriktion af etableringsfriheden.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 15 Genstanden for den foreliggende sag er ifølge den forelæggende ret muligheden for i kraft af en forlængelse (de facto, på ubestemt tid) at opretholde licenser, som er blevet tildelt direkte (uden udbudsprocedure), og således udhulingen af konkurrencen på dette marked (idet SNAM har en dominerende stilling i kraft af en særlig og eksklusiv rettighed til adgang til de ressourcer, hvis udnyttelse var i gang i 1998).
- 16 Ved efter hinanden at analysere begreberne »offentlig virksomhed« og »eksklusive rettigheder« har Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol) konstateret, at bestemmelserne i artikel 106 TEUF finder anvendelse i den foreliggende sag.
- 17 For så vidt angår det første begreb har den forelæggende ret understreget, at SNAM er et kommercielt aktieselskab, som er en 100% statsejet rumænsk juridisk person, hvorfor selskabet kan betragtes som en »offentlig virksomhed«.
- 18 Hvad angår det andet begreb har den forelæggende ret anført, at selv hvis artikel 10 i lov nr. 61/1998 og efterfølgende lov nr. 85/2003 på et teoretisk plan rummer mulighed for at opnå adgang til ressourcer af mineralvand, er denne mulighed i praksis begrænset af opretholdelsen af licenser, som SNAM har fået tildelt med forrang i medfør af artikel 46 i lov nr. 61/1998. Ubegrænset forlængelse gentagne gange i femårsperioder af en privilegeret rettighed for SNAM bevirker en særlig og eksklusiv rettighed til gavn for SNAM og lægger på samme tid hindringer i vejen for andre selskabers adgang til markedet, hvilken omstændighed også er blevet understreget af Consiliul Concurenței (konkurrencemyndigheden) i rapporten efter en brancheundersøgelse af markedet for udvinding af ressourcer af naturligt mineralvand i Rumænien.

- 19 Under hensyntagen også til præmis 41-47 i dom af 17. juli 2014, Kommissionen mod DEI (C-553/12 P), har den forelæggende ret anført, at der hersker alvorlig tvivl om, hvorvidt de nationale bestemmelser om forlængelse af de omhandlede licenser er forenelige med de EU-retlige bestemmelser om konkurrence, etableringsfriheden og friheden til at oprette og drive egen virksomhed på lige vilkår.

ARBEJDSDOKUMENT